

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO

UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA ZAŠČITO IN REŠEVANJE

Izpostava Kranj

Nazorjeva 1, 4000 Kranj

T: 04 281 73 30

F: 04 238 18 59

E: gp.kr@urszr.si

www.sos112.si/kranj

Številka: 8421-2/2016-3 - DGZR

Datum: 29. 03. 2016

O C E N A

OGROŽENOSTI ZARADI POŽAROV V NARAVNEM OKOLJU GORENJSKE REGIJE

Verzija 2.0

	NAZIV ORGANA	ODGOVORNA OSEBA/PODPIS
OCENO USKLADIL/SKRBNIK	Izpostava URSZR Kranj	Janez PRAŠIČEK
SPREJEL	Izpostava URSZR Kranj	Jernej HUDOHMET

Ministrstvo za obrambo RS	Izpostava URSZR Kranj
Ocena ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije	

K A Z A L O

1. UVOD	3
1.1. Območja požarne ogroženosti	3
2. VIRI NEVARNOSTI	10
3. MOŽNI VZROKI NASTANKA POŽAROV V NARAVNEM OKOLJU IN NA PROSTEM	13
4. POGOSTOST POJAVLJANJA POŽAROV V NARAVNEM OKOLJU IN NA PROSTEM, TER VERJETNOST POJAVLJANJA VELIKIH POŽAROV V NARAVNEM OKOLJU	13
5. VRSTA, OBLIKA IN STOPNJA POTENCIALNE OGROŽENOSTI	14
6. RAZVRŠČANJE OBČIN IN GORENJSKE REGIJE (Izpostave URSZR Kranj) V RAZREDE OGROŽENOSTI	16
6.1. Razvrščanje občin	16
6.2. Razvrščanje Gorenjske regije	18
7. VERJETNE POSLEDICE NESREČE	19
8. VERJETNOST NASTANKA VERIŽNE NESREČE	20
9. SKLEPNE UGOTOVITVE	20
10. RAZLAGA OKRAJŠAV	21
11. VIRI	21
12. PRILOGE	21

Ministrstvo za obrambo RS	Izpostava URSZR Kranj
Ocena ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije	

1. UVOD

Oceno ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije, verzija 2.0 je izdelala Izpostava Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje Kranj (Izpostava URSZR Kranj). Izdelana je na podlagi Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Ur. list RS, št. 51/06 UPB1 in 97/10), Navodila o pripravi ocen ogroženosti (Ur. list RS, št. 39/95), Uredbe o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Ur. list RS, št. 24/12), Zakona o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93, 13/98 Odl. US: U-I-53/95, 24/99 Skl. US: U-I-51/95, 56/99-ZON (31/00 - popr.), 67/02, 110/02-ZGO-1, 112/06 Odl. US: U-I-40/06-10, 115/06 - ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZdavNepr, 17/14 in 24/15), Zakona o varstvu pred požarom (Uradni list RS, št. 3/07-UPB1, 9/11 in 83/12) in Uredbe o varstvu pred požarom v naravnem okolju (Uradni list RS, št. 20/14) in drugimi izvedbenimi predpisi.

Pri izdelavi Ocene ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije je bila upoštevana Državna ocena ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju št. 842-6/2013-9-DGZR, z dne 18. 2. 2015.

Ocena ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije je izdelana tudi zaradi možnih izbruhov požarov oziroma velikih in zelo velikih požarov v naravnem okolju predvsem na območju z iglastim gozdom poraslih visokogorskih planot.

Ocena ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije je usklajena z Zavodom za gozdove Slovenije, Območno enoto Bled (ZGS, OE Bled), ZGS, OE Kranj in ZGS, OE Ljubljana, gorenjskimi občinami in gasilskimi zvezami na Gorenjskem.

Ocena ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije je podlaga za izdelavo Regijskega načrta zaščite in reševanja ob požarih v naravnem okolju za Gorenjsko regijo.

Z dnem sprejetja te ocene ogroženosti, preneha veljati del točke 3.3.0. Ocena ogroženosti zaradi požarov, vsebina te točke, ki se nanaša na oceno ogroženosti pred požari v naravi iz Ocene ogroženosti zaradi naravnih in drugih nesreč na območju Gorenjske, Verzija 7.3.

1.1. Območja požarne ogroženosti

1.1.1. Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Bled

ZGS, OE Bled upravlja z gozdovi na Gozdno gospodarskem območju Bled. GGO Bled leži v skrajnem severozahodnem delu Slovenije. Površina območja je 101.566,01 ha od tega je površina gozda 70.458,00 ha, kar pomeni, da je gozdnatost območja 69,37%. Krajevne enote v območni enoti Bled so: KE Bohinj, KE Pokljuka, KE Jesenice in KE Radovljica. GGO Bled pokriva ozemlje naslednjih občin: Bled, Bohinj, Gorje, Jesenice, Kranjska Gora, Radovljica in Žirovnica.

Območje pokriva izrazito alpski svet južnih Julijskih Alp in Karavank. Ravnskimi področij je zelo malo, ima pa več kot 2/5 površin območja strme nagibe (nad 25°). Pri povprečnih letnih padavinah 2.000 mm predstavlja območje veliko potencialno zbirališče vode.

Najobsežnejša skupina rastišč v območju je skupina gorskih, zgornjegorskih in subalpinskih bukovij na karbonatnih in mešanih kamninah, ki predstavljajo 41% gozdov. Najpomembnejši in površinsko največji delež gozdov (39%) porašča združba alpsko bukovje s črnim telohom. Precejšen delež površin te združbe je zaradi antropogenih vzrokov zasmrečenih, saj smreka na teh rastiščih daje les odlične kvalitete. Naslednja zelo pomembna združba (21%) je združba predalpsko jelovo bukovje. V skupini rastišč jelke in smreke na karbonatnih in mešanih kamninah je najpomembnejša združba planinsko smrekovje na karbonatni podlagi. Porašča obsežne površine na Pokljuki na apnenih in dolomitnih pobočjih z razgibanim mezoreliefom in površinsko močno izpranimi tlemi. Tu uspeva tudi smreka na rastiščih smrekovja s smrečnim

resnikom. V višinah nad 1.500 m prehaja alpski bukov gozd v alpsko ruševje, ki ima izrazito poudarjeno varovalno vlogo.

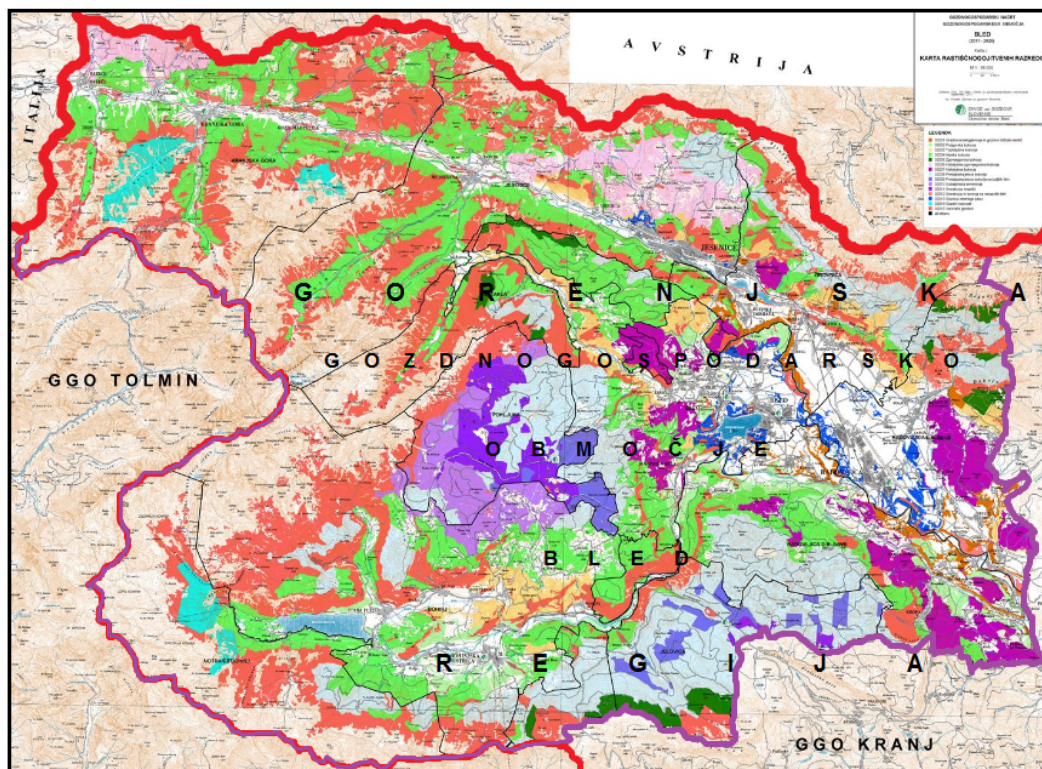
Slika 1: Gozdnogospodarsko območje Bled z Gozdnogospodarskimi enotami
(Vir: ZGS, OE Bled)

Gorska gozdnata krajina obsega območje v gorskem in subalpinskem pasu. Krajina ima izrazit naravovarstveni pomen in jo sestavljajo gozdne združbe ter rastišča kot so: gozd ruševja z macesnom, predalpski visokogorski bukov gozd z golim lepenom, alpski bukov gozd, naravna travinja, gorski pašniki, pobočni grušči, skalovja in površine nad zgornjo gozdno mejo. V to krajino spadajo tudi koridorji ob planinskih poteh. Zelo velike površine v tej krajini pokrivajo večja smučišča v visokogorju (Vogel). Delež te krajine je velik in znaša 31,4%.

Gozdna krajina je na prvem mestu po površini, saj pokriva kar 43,4% območja. Tu je tudi največja gozdnatost (94,5%). Obsega gorski in podgorski vegetacijski pas. Krajino sestavljata pretežno podgorski in gorski bukov gozd ter gozd jelke in bukve.

Gozdnata krajina obsega območje v nižinskem, dolinskem in podgorskem fitogeografskem pasu. Ta tip krajine sestavlja mozaik gozdov, travnikov in njiv. Delež gozda je manjši kot v gozdni krajini. Tu so tudi stalne poselitve z vasmimi in naselji. Delež te krajine je razmeroma majhen, saj znaša le 10,5%.

Kmetijska in primestna krajina je območje s kmetijskimi in funkcionalnimi površinami z umetno rodovitnostjo tal. V krajini ima poseben pomen posamezno drevje, rudimenti, majhne zaplate gozda in koridorji, ki jih povezujejo. Pomembne so z vidika ohranjanja biotske raznovrstnosti, regeneracije razgozdene krajine, ne nazadnje pa tudi z estetskega vidika.

Legenda:

- Gradnova belogabrovja in gozdovi vlažnih rastišč
- Podgorska bukovja
- Topljljubna bukovja
- Alpska bukovja
- Zgornjegorska bukovja
- Kisloljubna zgornjegorska bukovja
- Kisloljubna bukovja
- Predalpska jelova bukovja
- Predalpska jelova bukovja na boljših tleh
- Subgorska smrekovja
- Smrekovja razrašč
- Smrekovja in borovja na neravnih tleh
- Gozdovi zelenega pasu
- Gozdni rezervati
- Varovalni gozdovi

Slika 2: Karta rastiščno-gojitvenih razredov (Vir ZGS, OE Bled)

1.1.2. Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Kranj

ZGS, OE Kranj upravlja z gozdovi na Gozdnogospodarskem območju Kranj. Območje sega v alpski in predalpski svet. Površina območja je 107.640,99 ha. Površina gozda zajema 72.633,62 ha. Gozdnatost območja je 67,48%. Organizacijsko je OE Kranj razdeljen na pet krajevnih enot in sicer: KE Tržič, KE Preddvor, KE Kranj, KE Železniki in KE Poljane. V GGO Kranj spadajo naslednje občine: Cerklje na Gorenjskem, Gorenja vas-Poljane, Jezersko, Kranj, Naklo, Preddvor, Šenčur, Tržič, Železniki in manjši del Občine Žiri.

Alpski del obsega del Karavank od Begunjsčice do Pristovškega Storžiča, del Kamniško Savinjskih Alp od Dobrče do Grintavcev in Krvavca ter del Julijskih Alp na vzhodnem koncu Bohinjskih gora in južnem robu Jelovice. Tu prevladujejo južne lege in večji nakloni. Najvišja točka je vrh Grintavca (2558 m). Obroblja ga alpsko predgorje z zahodnim delom tuhinjskega gričevja, svetom okrog Besnice in Šentjoškim hribovjem.

Ministrstvo za obrambo RS	Izpostava URSZR Kranj
Ocena ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije	

Predalpski del obsega del Ljubljanske kotline z vzhodnim robom Dobrav, Kranjskim in Sorškim poljem, Škofjeloško hribovje z obrobjem Cerkljanskega hribovja in severni del Polhograjskih Dolomitov. Tu prevladujejo zmerni nagibi in grape. Najnižja točka se nahaja ob reki Sori (320 m).

Prevladuje razgiban povirni tip rečno ledeniškega reliefa s prodornimi dolinami. Nekaj predelov je zakraselih. V alpskem delu je nekaj ravnikov, kočen in ledeniških moren. Kotlina je nasuta z nanosi rek, ki so na nekaj odsekih poglobljeni v soteske in terase.

V območju je do zgornje drevesne meje potencialna naravna vegetacija gozd. Nad njo ruševje prehaja v alpske trate, ki segajo do nadmorske višine okrog 2000 m. Zelo redke so združbe mokrišč.

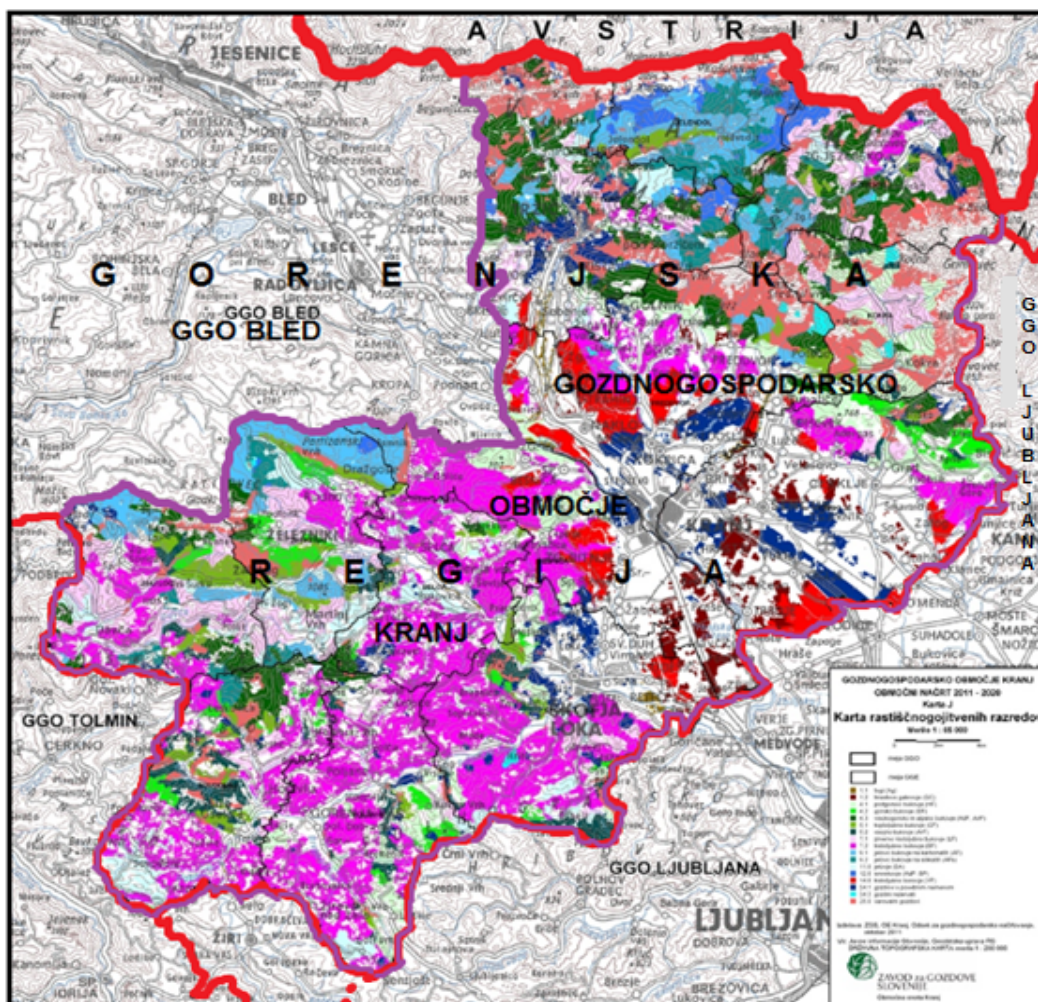

Slika 3: Gozdnogospodarsko območje Kranj z Gozdnogospodarskimi enotami
(Vir: ZGS, OE Kranj)

V gorski gozdni krajini prevladujejo strnjena gozdna območja na razgibanih pobočjih, ki prehajajo v območja s planinskimi pašniki in v svet nad gozdno mejo. Redko se pojavijo manjša raztresena naselja in postojanke. Izoblikovale so se številne gozdne združbe, prevladujejo pa združbe z iglavci (jelovo bukovje, smrekovja) in močno spremenjeno alpsko bukovje.

Gozdna krajina se nahaja na Jelovici. Krajina ni poseljena. Ima nekaj manjših planin s pretežno neurejeno pašo. Prevladuje močno spremenjeno jelovo bukovje. Izstopa subalpsko bukovje.

Večino območja zajema gozdnata krajina. Na ravnini so zaplate in manjši ostanki hrastovega gabrovja, kompleksi kisloljubnega borovja na razgibanih terasah in obcestni poselitveni koridorji. Na hribovskem delu te krajine so na razrezanih pobočjih večja območja kisloljubnega bukovja, na vlažnejših legah so jelovja, na apnenčastih tektonskih oknih pa razna bukovja. Petino tega prostora obvladujejo raztreseni celki, v ostalem prostoru pa so po položnejših pobočjih razmeščeni posamezni srednje veliki in majhni hribovski zaselki.

Legenda:

- Logi
- Hrastovo gobrovje
- Podgorsko bukovje
- Gorsko bukovje
- Visokogorsko in alpsko bukovje
- Toploljubno bukovje
- Osojno bukovje
- Zmerno kisloljubno bukovje
- Kisloljubno bukovje
- Jelovo bukovje na karbonatih
- Jelovo bukovje na silikatih
- Jelovje
- Smrekovje
- Kisloljubno borovje
- Gozdovi s posebnim namenom
- Gozdni rezervati
- Varovalni gozdovi

Slika 4: Karta rastiščno-gojitvenih razredov (Vir ZGS, OE Kranj)

Ministrstvo za obrambo RS		Izpostava URSZR Kranj
Ocena ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije		

V kmetijski in primestni krajini na Sorškem in Kranjskem polju, ob Tržiški Bistrici, na dolinskem dnu Poljanske doline od Poljan do Gorenje vasi in v Selški dolini od Škofje Loke do Železnikov prevladujejo intenzivno obdelovana polja in večja območja s poselitvijo ter proizvodnimi objekti. Manjše zaplate in drugi gozdni ostanki hrastovega gabrovja in kisloljubnega borovja imajo izredno poudarjene ekološke in socialne funkcije. S tega vidika imajo zelo pomembno vlogo biokoridorji in biocentri ob rekah, v manjših dolinah, na mokriščih, ob umetnih jezercih in na obrobju te krajine.

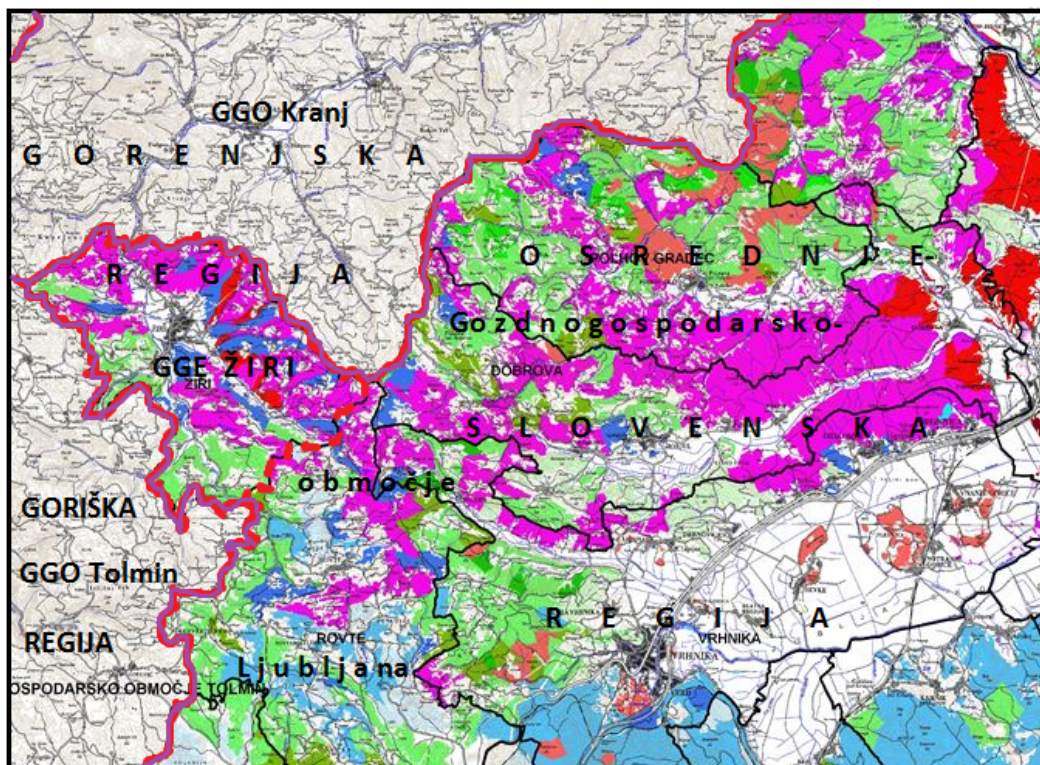
1.1.3. Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Ljubljana

ZGS, OE Ljubljana upravlja z gozdovi na Gozdnogospodarskem območju Ljubljana. GGO Ljubljana leži v osrednji Sloveniji in meri 250.380 ha, od tega v Gorenjski regiji 2.776,76 ha. Teh 2.776,76 ha obsega večji del območja Občine Žiri in sicer pripada Gozdnogospodarski enoti Žiri. Gozdnatost GGE Žiri je 73%. Organizacijsko je OE Ljubljana razdeljen na osem krajevnih enot in sicer: KE Domžale, KE Kamnik, KE Litija, KE Ljubljana, KE Logatec, KE Škofljica, KE Vrhnika in KE Zagorje.

Slika 5: Gozdnogospodarsko območje Ljubljana z Gozdnogospodarskimi enotami
(Vir: ZGS, OE Ljubljana)

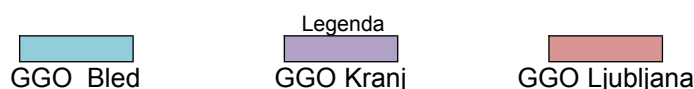
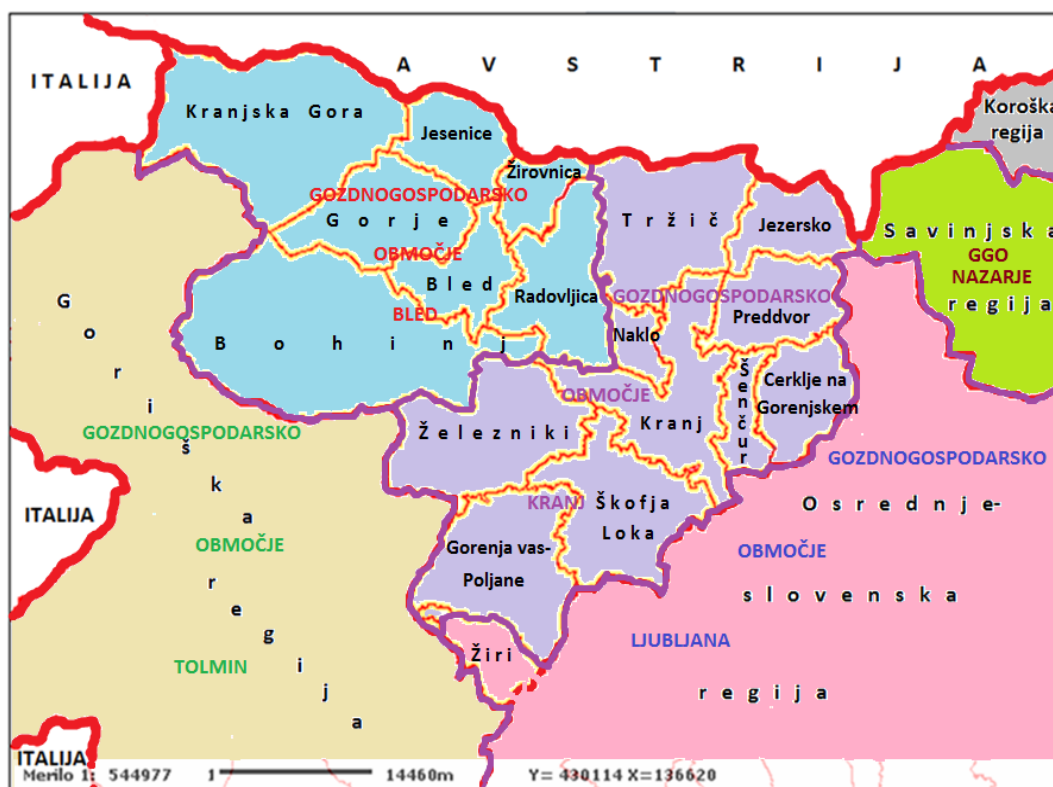
V Gozdnogospodarskem območju Ljubljana prevladuje gozdnata krajina. Gozdnogospodarska enota Žiri v celoti leži v gozdnati krajini. Prevladujejo listnati gozdovi, predvsem bukovi gozdovi na karbonatni in silikatni podlagi, sledijo pa jelovo bukovi gozdovi. Gozd tu pokriva 73% površine območja in se mozaično prepleta z drugimi rabami tal.

Legenda:

- Smrekovi nasadi
- Podgorska bukovja na karbonatnih in mešanih kamninah
- Kisloljubna bukovja
- Dinarska jelova bukovja
- Toploljubna bukovja
- Podgorska gradnova bukovja
- Gorsko-zgornjegorska bukovja na karbonatnih in mešanih kamninah
- Osojna bukovja na karbonatnih in mešanih kamninah
- Podgorsko-gorska jelovja na silikatnih kamninah
- Kisloljubna borovja
- Gradnova-belogabrova na karbonatnih in mešanih kamninah
- Varovalni gozdovi
- Gozdni rezervati
- Primestni gozdovi

Slika 6: Karta rastiščno-gojitvenih razredov (Vir ZGS, OE Ljubljana)

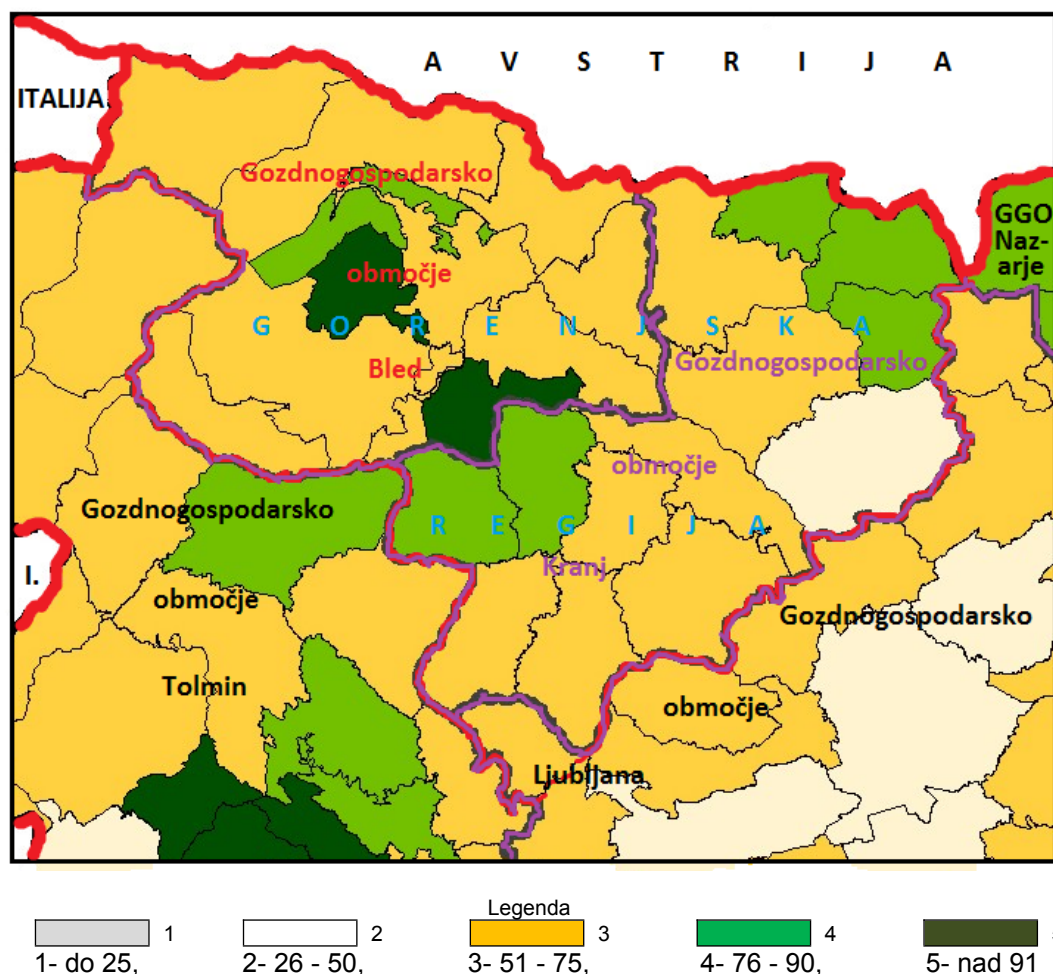

Slika 7: Gozdnogospodarska območja v Gorenjski regiji

2. VIRI NAVARNOSTI

Gorenjska regija je ena najbolj gozdnatih regij v Sloveniji. Gozdovi prekrivajo skoraj 69% površine. Podoba gozda in s tem tudi krajine ni odvisna zgolj od gozdnatosti, temveč tudi od zgradbe gozda in drevesne sestave. V lesni zalogi gorenjskih gozdov predstavljajo iglavci 77% lesne zaloge in listavci 23%. Iglavci v lesni zalogi prevladujejo v alpskem svetu in mestoma v predalpskem svetu. Listnati gozdovi pa prevladujejo v nižinskih predelih Gorenjske regije.

Požarna ogroženost naravnega okolja je odvisna od podnebnih in vremenskih značilnosti posameznega območja, vrste tal, vrste in strukture gozda ter ostalega rastja, količine in vlažnosti goriv ter od bližine potencialnih povzročiteljev požarov.

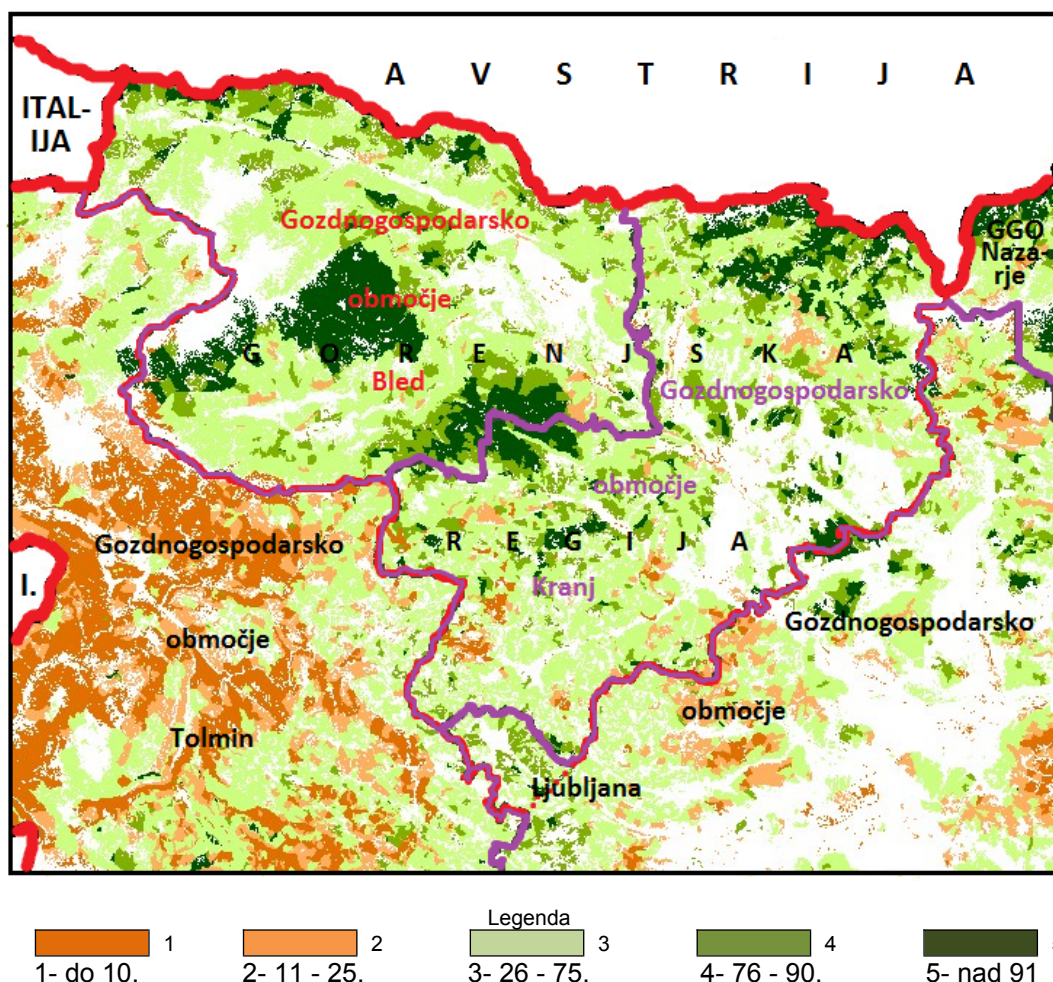
Slika 8: GGO v Gorenjski regiji in delež gozda po GGE (%) (Vir: ZGS)

Naravno okolje po Uredbi o varstvu pred požarom v naravnem okolju je:

- gozd, kot ga določajo predpisi o gozdovih (zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem v obliki sestoja, ki lahko doseže višino najmanj 5 metrov in ima površino najmanj 0,25 hektara, zemljišče v zaraščanju na površini najmanj 0,25 hektara, ki se zadnjih 20 let ni uporabljalo v kmetijske namene in na katerem lahko gozdno drevje doseže višino najmanj 5 metrov ter je pokrivnost gozdnega drevja dosegla 75 odstotkov, obrečni in protivetni pasovi, širši od ene drevesne višine odraslega drevja, na površini najmanj 0,25 hektara, gozdna infrastruktura, ki ni odmerjena v samostojno parcelo);
- drugo gozdno zemljišče, kot ga določajo predpisi o gozdovih (zemljišča, porasla z gozdnim drevjem ali drugim gozdnim rastjem, na površini najmanj 0,25 hektara, ki niso gozd in se zadnjih 20 let niso uporabljala v kmetijske namene. Med druga gozdna zemljišča se uvrščajo tudi obore v gozdovih za rejo divjadi in zemljišča pod daljnovodi v gozdu na površini najmanj 0,25 hektara);
- območje na prostem, razen vodnih površin, v oddaljenosti do 100 metrov od gozda ali drugega gozdnega zemljišča;
- v obdobju, ko je razglašena velika ali zelo velika požarna ogroženost naravnega okolja v občinah, Ajdovščina, Bovec, Brda, Divača, Hrpelje – Kozina, Ilirska Bistrica, Izola, Kanal, Kobarid, Komen, Koper, Nova Gorica, Miren – Kostanjevica, Piran, Pivka, Postojna, Renče – Vogrsko, Sežana, Šempeter – Vrtojba, Tolmin in Vipava območje na prostem, razen vodnih površin, v oddaljenosti do 250 metrov od gozda ali drugega gozdnega zemljišča;
- skupina gozdnega drevja na površini do 0,25 hektara, drevored, park in plantaža gozdnega drevja, kot jih določajo predpisi o gozdovih.

Ministrstvo za obrambo RS	Izpostava URSZR Kranj
Ocena ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije	

V Gorenjski regiji je požarno najbolj ogroženo naravno okolje na visokogorskih planotah, ki so poraščena predvsem z iglavci. Pogosti močni vetrovi, zlasti poleti, še dodatno povečujejo požarno ogroženost. Število požarov v naravnem okolju je odvisno predvsem od podnebnih in vremenskih dejavnikov ter aktivnosti oziroma nepazljivosti ljudi.

Slika 9: Delež iglavcev v lesni zalogi (%) (Vir: ZGS)

Obseg požarov v naravnem okolju je odvisen predvsem od vremenskih dejavnikov. V dolgoletnem povprečju sta značilni dve obdobji z nadpovprečnim številom gozdnih požarov in nasploh požarov v naravnem okolju. Prvo je običajno v pozno zimskem in zgodnje spomladanskem času od začetka februarja do začetka aprila, drugo pa poleti, predvsem julija in avgusta.

Pogostost požarov v naravnem okolju in v tem okviru tudi gozdnih požarov v Gorenjski regiji se razlikuje po posameznih gozdnogospodarskih območjih (GGO). Na prvem mestu je blejsko GGO, sledi kranjsko GGO in nato ljubljansko GGO.

Stopnje požarne ogroženosti naravnega okolja so po Uredbi o varstvu pred požarom v naravnem okolju naslednje:

- zelo velika požarna ogroženost,
- velika požarna ogroženost,
- srednja požarna ogroženost,
- majhna požarna ogroženost,
- zelo majhna požarna ogroženost.

Ministrstvo za obrambo RS	Izpostava URSZR Kranj
Ocena ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije	

URSZR v sodelovanju z Agencijo RS za okolje (ARSO), Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) ter ZGS samostojno ali na predlog občin ugotavlja in razglašča veliko ali zelo veliko požarno ogroženost naravnega okolja na posameznem območju. Pri ugotavljanju stopnje požarne ogroženosti naravnega okolja se upoštevajo podnebne značilnosti, vremenske razmere, razpoložljivi modelski rezultati požarne ogroženosti, med drugim tudi Napovedovalni GIS model požarne ogroženosti naravnega okolja, ki ga uporablja URSZR in je dostopen tudi na spletni strani smok.sos112.si ter podatki ARSO, podatki o požarih v naravnem okolju v določenih časovnih obdobjih, ter razpoložljivi podatki in ugotovitve ZGS in občin. Veliko ali zelo veliko požarno ogroženost naravnega okolja lahko na svojem območju razglašajo tudi občine, vendar ne morejo razglasiti nižje stopnje požarne ogroženosti naravnega okolja od stopnje, ki jo je zanj razglasila URSZR.

V naravnem okolju je po uredbi (razen ob infrastrukturnih objektih ob določenih pogojih) prepovedano požigati, odmetavati goreče ali druge predmete ali snovi, ki lahko povzročijo požar, pri kurjenju ali pri kurjenju kresov uporabljati vnetljive, eksplozivne in oksidativne snovi in odstranjevati odpadke z uporabo ognja. V gozdu ni dovoljeno izvajati ognjemetov.

V času razglašene velike ali zelo velike požarne ogroženosti naravnega okolja, ki ga lahko razglasi URSZR ali občina, je v naravnem okolju poleg navedenega prepovedano še kuriti, kuriti kresove, izvajati ognjemete, požigati na območju ob infrastrukturnih objektih, izven pozidanih površin uporabljati predmete, naprave ali izvajati aktivnosti, ki lahko povzročijo požar ter izvajati aktivnosti, ki lahko povzročijo požar, zaradi zatiranja preveč namnoženih populacij insektov in bolezni gozdnega drevja, ki lahko ogrozijo gozd.

Uredba ob določenih pogojih v času velike požarne ogroženosti naravnega okolja določa tudi nekatere izjeme. Ko je razglašena zelo velika požarna ogroženost naravnega okolja, izjem ni.

3. MOŽNI VZROKI NASTANKA POŽAROV V NARAVNEM OKOLJU IN NA PROSTEM

Požar v naravnem okolju lahko povzroči:

- naravni pojav (strela, statični samovžig in samovžig),
- človek in tehnične naprave (z iskrenjem - vlaki, segrevanjem ali ognjem direktno ali indirektno, odprta kurišča, ki jih razpiha veter, s požigi, cigaretnimi ogorki...).

URSZR vodi statistiko požarov v naravnem okolju in na prostem.

4. POGOSTOST POJAVLJANJA POŽAROV V NARAVNEM OKOLJU IN NA PROSTEM TER VERJETNOST POJAVLJANJA VELIKIH POŽAROV V NARAVNEM OKOLJU

Požari v naravnem okolju in tudi nasploh na prostem v Gorenjski regiji sicer niso številčni, se pa pojavljajo predvsem travniški požari ko skopni sneg, trava pa še ne ozeleni. Letno število požarov se lahko glede na vremenske razmere preko leta precej spreminja, kot je razvidno iz tabele na naslednji strani. Iz deset letnega obdobja (2005 – 2014) je razvidno, da je v Gorenjski regiji na leto v naravnem okolju in na prostem povprečno 114 požarov. Največ požarov je bilo leta 2012 – kar 214, najmanj pa v letih 2008 in 2014, ko jih je bilo 75. Največ površin je ogenj uničil leta 2012, kar 97,18 hektarov. V tem obdobju se najmanjši požari obsegali vsega 1,00 m², največji, pa je obsegal 35 hektarov. Občasno je treba nekatere težko dostopne požare gasiti tudi iz zraka, takšnih požarov je bilo največ leta 2006, kar 5. Kakšno leto pomoč helikopterja ni potrebna.

Največji požar v Gorenjski regiji v tem obdobju je nastal marca 2012 na pobočju Krpana nad Slovenskim Javornikom v smeri Javorniškega rovta. Takrat je zgorelo najmanj 35 hektarov

Ministrstvo za obrambo RS	Izpostava URSZR Kranj
Ocena ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije	

površin, mešanega gozda na strmem skalnatem pobočju. Vsi ostali požari v Gorenjski regiji pred in po tem letu so bili manjših razsežnosti.

Leto	Število požarov	Površina v ha
2005	97	15,01
2006	114	7,29
2007	130	21,05
2008	75	7,45
2009	88	32,06
2010	95	4,79
2011	145	47,50
2012	214	97,18
2013	110	7,37
2014	75	2,01
2015	124	9,71

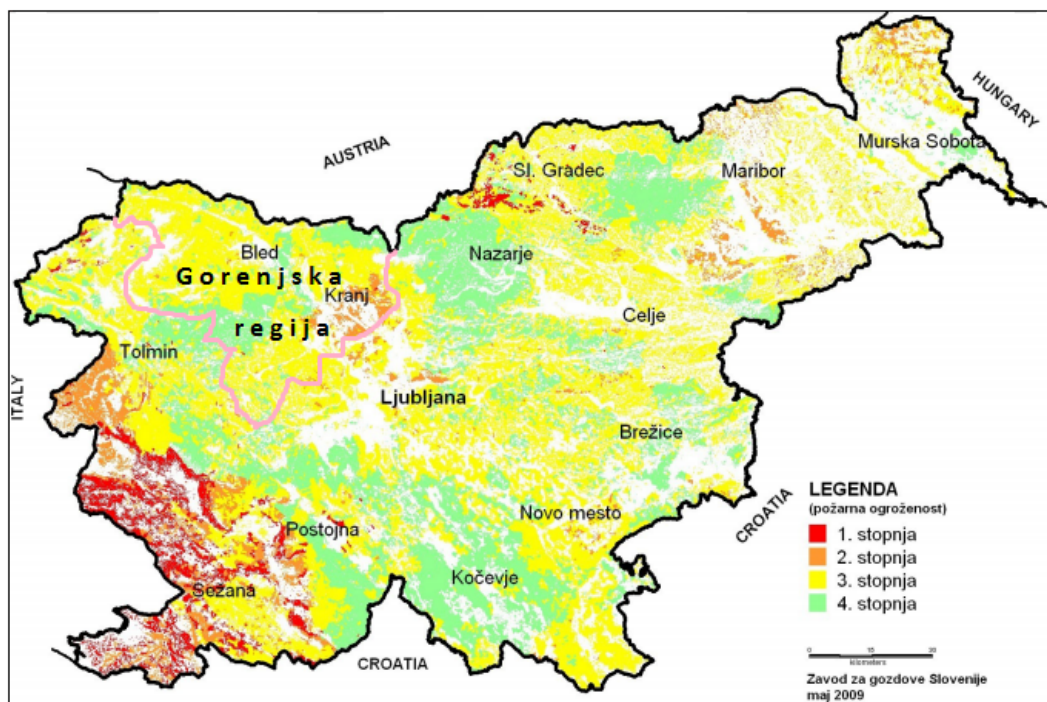
Tabela 1: Število požarov v naravnem okolju in na prostem (Vir: SPIN, URSZR)

5. VRSTA, OBLIKA IN STOPNJA POTENCIALNE OGROŽENOSTI

V okviru naravnega okolja so požarno najbolj ogroženi gozdovi. V Sloveniji se gozdovi razvrščajo v štiri stopnje potencialne požarne ogroženosti (Vir: Gozdni požari, Jošt Jakša, Zbornik Nesreče in varstvo pred njimi, URSZR, Ljubljana, 2002).

Pri izdelavi ocene potencialne ogroženosti gozdov, ki jo je izdelal ZGS, so bili upoštevani dejavniki znotraj gozda (drevesna sestava, razvojna faza itd) in dejavniki zunaj gozda (temperatura, nadmorska višina itd). Stopnje požarne ogroženosti, pri čemer je prva stopnja najvišja, četrta pa najnižja, so:

1. **Zelo velika požarna ogroženost:** V to stopnjo se razvrščajo gozdovi oziroma območja gozdov, kjer stalna nevarnost gozdnih požarov pomeni resno grožnjo njihovemu ekološkemu ravnovesju, varnosti ljudi in premoženja v gozdu in gozdnemu prostoru ali predstavlja stalno nevarnost za pospeševanje nepovratnih degradacijskih procesov v gozdu in gozdnem prostoru.
2. **Velika požarna ogroženost:** V to stopnjo se razvrščajo gozdovi oziroma območja gozdov, kjer občasna nevarnost gozdnih požarov pomeni resno grožnjo njihovemu ekološkemu ravnovesju, varnosti ljudi in premoženja v gozdu in gozdnem prostoru ali predstavlja nevarnost za pospeševanje nepovratnih degradacijskih procesov v gozdu in gozdnem prostoru.
3. **Srednja požarna ogroženost:** V to stopnjo se razvrščajo gozdovi oziroma območja gozdov, kjer nevarnost gozdnih požarov ni stalna ali občasna, predstavlja pa resno grožnjo gozdnim ekosistemom.
4. **Majhna požarna ogroženost:** V to stopnjo ogroženosti se razvrščajo gozdovi oziroma območja gozdov, ki niso razvrščena v nobeno drugo stopnjo.

Slika 10: Potencialna požarna ogroženost gozdov v Sloveniji in Gorenjski regiji (Vir: ZGS, 2009)

Glede na mesto gorenja se požare v gozdovih razvršča na podtalne, talne, kompleksne, debelne, kombinirane požare in požarne preskoke in požarne viharje. Značilno zanje je:

- **podtalni požar** se razvije v tleh, bogatih s humusom, predvsem v starih gozdovih, kjer drevesni odpad zelo počasi razpada. Širi se pod tlemi in se lahko pojavi na površini čez daljši čas in povzroči požar na mestu, ki je precej oddaljen od prvotnega požara. Največkrat nastane, ko vročina ali plamen na tleh vžge material pod njim. Tovrstni požar pogosto nastane v visokogorju zaradi udara strele. Značilno zanj je, da ga je težko odkriti, kontrolirati in da se širi počasi;
- **talni požar** nastane in se širi po tleh, predvsem po travi, listju, mahu in drugih materialih, ki rastejo, so odpadli z dreves oziroma so odloženi (smeti, odpadki...). V večini primerov je povzročitelj človek ali dejavnost v povezavi z njim. Talni požar je lahko kontrolirati in spremljati;
- **kompleksni (vršni, kronske) požar** je požar v vrhovih dreves. Povzroča ga talni požar, udar strele ali iskrenje električnih vodnikov. Pojavlja se v glavnem v poletnem času, ko je v krošnjah dreves prisotna velika koncentracija hlapov eteričnih olj in je zato možen hiter prenos plamena;
- **debelni požar** nastane, če se drevo ob udaru strele vname. Tudi debelni požar se lahko spremeni v drug požar;
- **kombinirani požar**, nastane, ko sta prisotni najmanj dve prej omenjeni vrsti požarov. Lahko zajame tudi poslopja in druge objekte;
- **požarni preskok**, prisoten je ob pihanju močnih vetrov, ko veter odnaša večje gorljive dele ali storže, ali ob požaru na strmih terenih. Zato nastajajo nova žarišča, ki so lahko oddaljena tudi do 100 metrov od linije požara;
- **požarni vihar** nastane ob kompleksnem požaru, ko veter zelo hitro prenese plamen na velike razdalje, posebno ob hudi vročini, ko je v zraku v gozdu veliko hlapov eteričnih olj in drugih snovi. Nastane velika vročina, ki povzroči še dodatno gibanje zračnih mas. Kontrola in gašenje takega požara ni mogoča, požar se ustavi oziroma prekine ob spremembi vetrov ali ko naleti na veliko oviro.

Posledice gozdnih požarov so odvisne od tipa gozdnega požara, vrste in oblike gozda, časa nastanka in trajanja požara, velikosti pogorele površine in ekološke ranljivosti območja požara.

Ministrstvo za obrambo RS	Izpostava URSZR Kranj
Ocena ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije	

Najnevarnejši so kompleksni požari, ki prizadenejo drevesa od tal do vrha krošnje. Poleg dreves in lesne mase je pri kompleksnih požarih razvrednoteno in celo uničeno rastišče in večina funkcij gozda.

6. RAZVRŠČANJE OBČIN IN GORENJSKE REGIJE (Izpostave URSZR Kranj) V RAZREDE OGROŽENOSTI

Ta del Ocene ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije je namenjen razvrstitvi občin in Izpostave URSZR Kranj (Gorenjske regije) v razrede ogroženosti, kar posredno določa prvi odstavek 4. člena Uredbe o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja. Pri analizi je upoštevano 18 občin. V tem poglavju niso upoštevani le veliki in zelo veliki požari v naravnem okolju, ampak pojavljanje požarov v naravnem okolju in na prostem na splošno, ne glede na obseg in lokacijo nastanka.

Tudi v tej oceni ogroženosti je bilo razvrščanje Gorenjske regij in občin izvedeno v pet razredov in stopenj ogroženosti. Metodološko pa je to poglavje v oceni ogroženosti drugačno od sorodnih vsebin v drugih novejših ocenah ogroženosti. Pri razvrščanju gorenjskih občin in Gorenjske regij v razrede in stopnje ogroženosti namreč niso bili določeni natančni kvantitativni kriteriji.

Razred ogroženosti	Stopnja ogroženosti
1	zelo majhna
2	majhna
3	srednja
4	velika
5	zelo velika

Tabela 2: Razredi in stopnje ogroženosti nosilcev načrtovanja (občin, regije)

Z nazivom "regija" je v tem poglavju ocene ogroženosti mišljena Izpostava URSZR Kranj. Regija je ozemeljsko in glede vključenosti občin vanje identična območju, ki ga pokriva Izpostava URSZR Kranj.

Podatki o prebivalcih in površini so iz GIS_UJME, stanje na 1. december 2011.

6.1. Razvrščanje občin

V **peti, najvišji razred ogroženosti** v Gorenjski regiji ne spada nobena občina, saj so sem uvrščene občine, ki se v manjši ali večji meri nahajajo na Krasu. Za to obstaja več vzrokov. Tu so razmere za nastanek požarov v naravi vseh velikosti najbolj ugodni, gašenje, zlasti najpogostejših požarov, pa najbolj težavno. Poglavitni dejavnik najvišje ogroženosti na tem območju je podnebje oziroma vreme, ki vpliva z višjimi temperaturami, predvsem pa s pogosto močno burjo v hladni polovici leta. Drugi dejavnik za nastajanje požarov je v apneni podlagi. Kraško območje ne premore mnogo površinskih vodnih teles, tla pa so vodoprepustna. Padavinska voda zato hitro odteče v podzemlje, kjer je za vegetacijo težje dosegljiva, zato se tla in vegetacija hitro izsušita. Tretji oteževalni dejavnik predstavlja struktura gozdov na Krasu. Sprva gozdnate in nato izsekane in gole površine so v zadnjih dobrih 100 letih umetno pogozdovali predvsem s skromnim borom. Borovi sestoji so pokrajino sčasoma naredili bolj zeleno in gozdnato, a se je zaradi tega povečala požarna ogroženost. Bor vsebuje veliko eteričnih olj in smole, zato se ogenj v borovih gozdovih zelo hitro širi, zlasti, če zajame tudi krošnje. Gašenje požarov v borovih gozdovih je posledično zelo zahtevno. Dodatno težavo predstavlja še zaraščanje Krasa na območjih, kjer so bile pred desetletji še vrtovi, njive, travniki in pašniki. Lokalno dodatno tveganje za nastanek požara predstavljajo tudi strmejši odseki železniških prog na tem območju.

Ministrstvo za obrambo RS	Izpostava URSZR Kranj
Ocena ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije	

Tudi v **četrti razred ogroženosti** v Gorenjski regiji ne spada nobena občina, saj so sem uvrščene občine v submediteranskem delu, ki ne izpolnjujejo kriterijev za peti razred ogroženosti in sem so uvrščene tudi občine, kjer so še opazni znatni vplivi submediteranskega podnebja in tudi notranjska kjer prevladuje apnena ali karbonatna podlaga. Tudi v navedenih občinah so požari pogosti, včasih v hribovitih območjih nastanejo tudi obsežni ali težko dostopni požari, katerih vzrok je predvsem udar strel.

V **tretji razred ogroženosti** spadajo občine v hribovitem in goratem delu zahodnega in severnega dela Slovenije, kamor spada Gorenjska regija. V teh občinah običajno sicer ni veliko požarov v naravnem okolju, Zaradi pogostih neviht in posledično udarov strel v poletnem času pa večkrat nastanejo požari v visokogorju in v težko dostopnih predelih. Tudi na teh območjih, vsaj v višjih predelih, večinoma prevladuje kraški svet z malo površinskih voda. Ti požari, četudi največkrat ne obsežni, so za gašenje lahko zahtevni, običajno so tudi dolgotrajni in pogosto je poleg obsežnejšega angažiranja gasilskih enot potrebno tudi gašenje iz zraka. Včasih je gašenje takšnih požarov možno celo samo iz zraka. Stroški takšnih intervencij so lahko glede na obseg takih požarov nesorazmerno visoki. V tretji razred ogroženosti v Gorenjski regiji spadajo naslednje občine: Občina Bled, Občina Bohinj, Občina Cerklje na Gorenjskem, Občina Gorje, Občina Jesenice, Občina Jezersko, Mestna občina Kranj, Občina Kranjska Gora, Občina Preddvor, Občina Radovljica, Občina Tržič, Občina Železniki in Občina Žirovnica.

Regija: Gorenjska

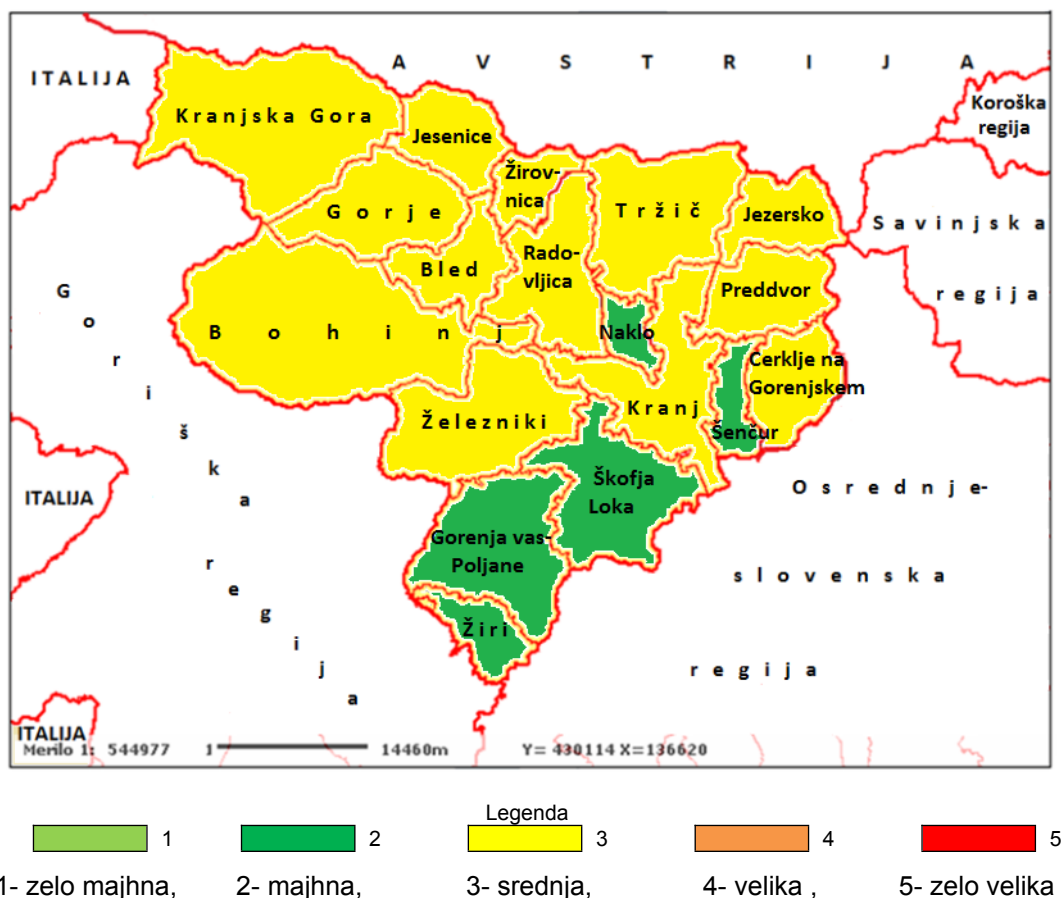
Zap. št.	Občina	Površina v km ²	Število ljudi	Gostota poseljenosti	Razred ogroženosti
1.	Bled	72,3	7.969	110,2	3
2.	Bohinj	333,7	5.123	15,4	3
3.	Cerklje na Gorenjskem	78,0	6.568	84,2	3
4.	Gorenja vas-Poljane	153,3	7.112	46,4	2
5.	Gorje	116,2	2.841	24,4	3
6.	Jesenice	75,8	20.325	268,1	3
7.	Jezersko	68,8	6.68,0	9,7	3
8.	Kranj	150,9	50.711	336,1	3
9.	Kranjska Gora	256,3	5.256	20,5	3
10.	Naklo	28,3	5.082	179,6	2
11.	Preddvor	87,0	3.242	37,3	3
12.	Radovljica	118,7	18.170	153,1	3
13.	Šenčur	40,3	7.903	196,1	2
14.	Škofja Loka	146,0	21.515	147,4	2
15.	Tržič	1.55,4	14.688	94,5	3
16.	Železniki	1.63,8	6.771	41,3	3
17.	Žiri	49,3	4.796	97,3	2
18.	Žirovnica	42,7	4.254	99,6	3
18.	SKUPAJ	2.136,8	192.994	90,3	3

Tabela 3: Ogroženost občin v Gorenjski regiji zaradi požarov v naravnem okolju in na prostem

Preostale slovenske občine, predvsem v osrednjem, severovzhodnem, vzhodnem in jugovzhodnem delu države, kamor spada tudi nekaj občin v jugovzhodnem delu Gorenjske regije so uvrščene v **drugi razred ogroženosti**. Na teh območjih je požarov v naravnem okolju, zlasti obsežnejših, v splošnem precej manj, pa tudi delež gozda, kot najpomembnejše kategorije naravnega okolja, je nižji kot na primer v občinah, ki sodijo v četrti ali tretji razred ogroženosti, zato so tudi škode ob požarih v naravnem okolju navadno manjše. V Gorenjski regiji v drugi razred ogroženosti spadajo preostale občine in sicer: Občina Gorenja vas-Poljane, Občina Naklo, Občina Šenčur, Občina Škofja Loka in Občina Žiri.

Ministrstvo za obrambo RS	Izpostava URSZR Kranj
Ocena ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije	

V prvi razred ogroženosti ni uvrščena nobena občina, saj se vsaj manjši požari v naravnem okolju ob za njihov nastanek ugodnih vremenskih razmerah (predvsem v prvi polovici pomladi ter poleti) lahko kjerkoli v državi pojavijo v večjem številu

Slika 11: Ogroženost občin v Gorenjski regiji zaradi požarov v naravnem okolju

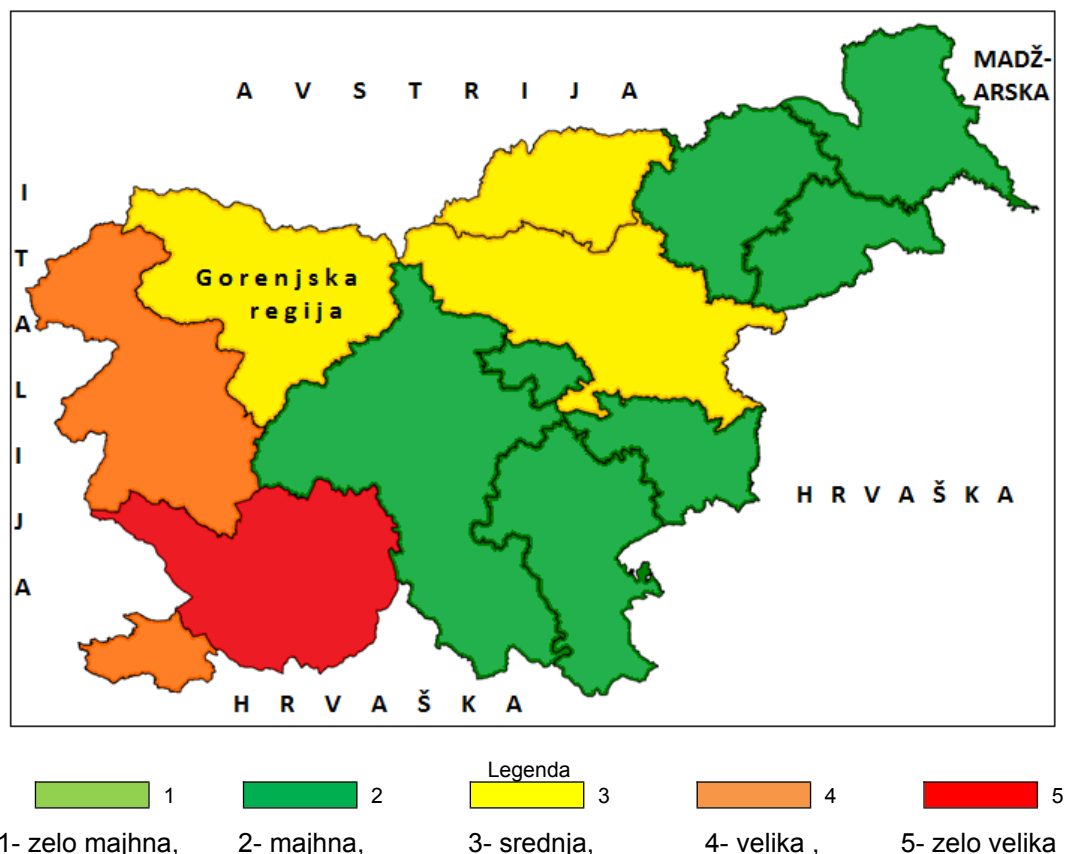
6.2. Razvrščanje Gorenjske regije

Razporeditvi ogroženosti gorenjskih občin je sledilo tudi razvrščanje ogroženosti Gorenjske regije. Najbolj požarno ogrožena je severno-zahodni in severno-vzhodni del Gorenjske regije, manj požarno ogrožen pa je južni del regije. Gorenjska regija je glede na požarno ogroženost občin uvrščena v tretji razred ogroženosti.

Regija: Gorenjska

Razred ogroženosti občine					Skupno število občin	Razred ogroženosti regije
1	2	3	4	5		
-	5	13	-	-	18	3

Tabela 4: Število občin v Gorenjski regiji in razred ogroženosti Gorenjske regije

Slika 12: Požarna ogroženost v naravnem okolju Gorenjske regije nasproti ostalim regijam

V naslednji preglednici je prikazan še en prikaz ogroženosti Gorenjske regije ter še nekaj drugih pomembnih podatkov o regiji.

Regija: Gorenjska

Število prebivalcev	% prebivalcev Slovenije	Gostota poselitve	Razred ogroženosti regije
192.994	10,1	90,3	3

Tabela 5: Ogroženost Gorenjske regije zaradi požarov v naravnem okolju

Ugotovitve iz tega poglavja bodo podlaga za določanje obsega obveznosti nosilcev načrtovanju v zvezi s požari v naravnem okolju.

7. VERJETNE POSLEDICE NESREČE

Posledice požarov v naravnem okolju, zlasti gozdnih požarov, so odvisne od tipa gozdnega požara, vrste in oblike gozda, časa nastanka in trajanja požara, velikosti pogorele površine in ekološke ranljivosti območja požara.

Najnevarnejši so kompleksni požari, ki prizadenejo drevesa od tal do vrha krošnje. Poleg dreves in lesne mase je pri kompleksnih požarih razvrednoteno in celo uničeno rastišče in večina funkcij gozda. Okrnjene ali onemogočene so ekološke, socialne in gospodarske funkcije gozda. Sestojke, ki jih je poškodoval kompleksni požar, je treba posekati in obnoviti. Obnova je potrebna predvsem zaradi zagotavljanja funkcij gozda, ki naj bi jih ta po požaru ponovno začel opravljati v najkrajšem možnem času. S kasnitvijo pri poseku poškodovanih in odmrlih dreves je izgubljena še tista lesna masa, ki bi jo po požaru lahko koristno uporabili. Nikakor se ne sme podcenjevati nevarnosti in škode, ki jo povzročajo druge vrste gozdnih požarov.

Ministrstvo za obrambo RS		Izpostava URSZR Kranj
Ocena ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije		

8. VERJETNOST NASTANKA VERIŽNE NESREČE

Požar v naravnem okolju lahko povzroči predvsem naslednje verižne nesreče:

- eksplozije neeksploziranih ubojnih sredstev (NUS),
- nastanek ekološke nesreče,
- razširitev požara v naselje,
- razširitev požara na infrastrukturne objekte (daljnovodi, plinovodi...),
- požar na objektih (stanovanjski, gospodarski),
- požar na objektih in območjih kulturne dediščine,
- prometne nesreče (zaradi širjenja dima, izvajanje intervencije ...).

9. SKLEPNE UGOTOVITVE

Preventiva je najučinkovitejša obramba pred požarom. Preventivni ukrepi za varstvo pred požarom, ki jih izvajajo lastniki oziroma upravljavci gozda in drugih zemljišč ter občine, so predvsem naslednji:

- redno odstranjevanje suhih organskih materialov,
- vzdrževanje prehodnosti prevoznih poti,
- čiščenje požarnovarnostnih pasov in gradnja požarnih zidov ob železniških progah, daljnovodih, plinovodih...,
- graditev in vzdrževanje protipožarnih presek, vodnih zbiralnikov in drugih tehničnih objektov,
- vzdrževanje požarno varnostnih pasov med objekti in gozdom,
- določitev pristajalnih mest za helikopterje in mest za zajemanje vode v prostorskih dokumentih lokalnih skupnosti.

O velikem in zelo velikem požaru v naravnem okolju govorimo, ko je takega obsega, da je za njegovo obvladovanje in nadzor treba uporabiti posebne ukrepe, sile in sredstva.

Za obvladovanje velikega in zelo velikega požara v naravnem okolju je največkrat potrebna gasilska intervencija, v kateri sodelujejo poleg gasilskih enot in drugih zmogljivosti občine ali več občin, še gasilske enote sosednjih občin in iz drugih regij.

Iz Ocene ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije je razvidno, da požari v naravnem okolju in na prostem v Gorenjski regiji sicer niso pogosti, lahko pa ogrožajo naravno okolje, infrastrukturo, življenje živali in ljudi, zato je treba izdelati regijsko oceno ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju – Oceno ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije in regijski načrt zaščite in reševanja – Regijski načrt zaščite in reševanje ob požarih v naravnem okolju za Gorenjsko regijo.

Na tej podlagi v Gorenjski regiji izdelajo občinske ocene ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju vse gorenjske občine. Občinske načrta zaščite in reševanja ob požarih v naravnem okolju pa izdelajo naslednje občine:

- Občina Bled, Občina Bohinj, Občina Cerklje na Gorenjskem, Občina Gorje, Občina Jesenice, Občina Jezersko, Mestna občina Kranj, Občina Kranjska Gora, Občina Preddvor, Občina Radovljica, Občina Tržič, Občina Železniki in Občina Žirovnica (razred ogroženosti 3) izdelajo del občinskega načrta ZiR oziroma dokumente v katerih predvidijo način obveščanja ter razdelajo izvajanje zaščitnih ukrepov in nalog ZRP,
- Občina Gorenja vas-Poljane, Občina Naklo, Občina Šenčur, Občina Škofja Loka in Občina Žiri (razred ogroženosti 2), njim sicer ni potrebno izdelati občinskega načrta ZiR, priporočljivo pa je pripraviti del občinskega načrta ZiR, oziroma dokumente v katerih predvidijo način obveščanja ter razdelajo izvajanje zaščitnih ukrepov in nalog ZRP.

Ministrstvo za obrambo RS		Izpostava URSZR Kranj
Ocena ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju Gorenjske regije		

10. RAZLAGA OKRAJŠAV

ARSO	Agencija RS za okolje
GGE	gozdnogospodarska enota
GGO	gozdnogospodarsko območje
KE	Krajevna enota
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
NUS	neeksplozivno ubojno sredstvo
OE	Območna enota
RS	Republika Slovenija
URSZR	Uprava RS za zaščito in reševanje
ZGS	Zavod za gozdove Slovenije
ZiR	zaščita in reševanje
ZRP	zaščita, reševanje in pomoč

11. VIRI PODATKOV IN VSEBIN

- Požari v RS (1004 – 1997),
- Naravne in druge nesreče v RS (1998 – 2004),
- SPIN, URSZR;
- Državna ocena ogroženosti zaradi požarov v naravnem okolju, Verzija 2.0;
- spletna stran Zavoda za gozdove Slovenije;
- GIS Ujme;
- Gozdni požari, Jošt Jakša, Zbornik Nesreče in varstvo pred njimi, URSZR, Ljubljana, 2002).

12. PRILOGE

/